

РОЗДІЛ VI

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

УДК: 371.13+378

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2020-71-2-212-219>

Лопатинська Ірина Сергіївна,
кандидат педагогічних наук
(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Пир)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4957-9845>

Андріяшевська Марина Сергіївна,
кандидат юридичних наук
(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Пир)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6990-0099>

ФАСИЛІТАЦІЯ ЯК ОДНА З УМОВ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ОПАНУВАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті обґрунтовано значення фасилітації як умови результативності опанування іноземної мови в закладах вищої освіти. Розглянуто пріоритетні фасилітуючі принципи, що налаштовують на емоційно сприятливе середовище та допомагають студентам ефективно опанувати іноземну мову професійного спрямування. Авторами статті наголошено, що дієвість фасилітації у викладанні залежить від індивідуальних особливостей студентів, освітнього середовища й рівня комунікативної та емоційної культури викладача. Зауважено, що для ефективного володіння іноземною мовою необхідно правильно обирати профільні навчальні посібники, де враховано методи, форми та техніки викладання, і співвідносити з базовими техніками фасилітації. Авторами акцентовано, що укладений навчальний посібник «Англійська мова професійного спрямування» за напрямом підготовки профільної орієнтації «Правоохоронна діяльність» та «Право» допоможе вдосконалити комунікативні функції професійно спрямованого спілкування, підвищить рівень навчальної автономії, мобілізує здібності до самоосвіти.

Ключові слова: фасилітація; фасилітатор; емоційно сприятливе середовище; емоційна взаємодія; іноземна мова професійного спрямування.

Постановка проблеми. На сьогодні основним завданням сучасного закладу освіти є створення інноваційного та водночас комфортного простору для розвитку й формування гармонійно цілісної особистості, конкурентного та висококваліфікованого фахівця, де в центрі
© Лопатинська І. С., Андріяшевська М. С., 2020

уваги – студент із його здібностями та потенційними можливостями. Інноваційний процес є комплексною діяльністю зі створення, засвоєння, використання та розповсюдження нововведень. Перед викладачами постає чимало нестандартних завдань, які необхідно ефективно вирішити й полегшити процес викладання та засвоєння навчального матеріалу в новому форматі. Мета викладача іноземної мови – віднайти вірні методи, які дозволять навчальній групі працювати творчо, натхненно та результативно в майбутньому.

Для вирішення завдання практичного спрямування, а саме розвитку комунікаційної функції студентів на заняттях з іноземної мови, є засіб, який знизить психологічну та емоційну напругу в процесі викладання, – фасилітація, де викладач виступає фасилітатором. Звісно, фасилітатор курсу, навчальної дисципліни відіграє важливу роль у спонуканні студентів групи стати вдумливими запитувачами навчального матеріалу, автономними мислителями та конструктивними діячами освітнього процесу. Викладачеві в процесі викладання важливо забезпечити позитивну мотивацію та зацікавленість до вивчення іноземної мови, а також формувати здатність і готовність до іншомовного навчання на подальших етапах вивчення курсу.

З метою підвищення результативності викладання іноземної мови й прискорення подолання труднощів під час вивчення іноземної мови є здатність викладача до фасилітуючого спілкування та створення емоційно сприятливого середовища, налагодження взаємин співробітництва й побудови освітнього процесу з урахуванням багатьох чинників (психологічних, соціальних, технічних тощо), аби не допустити розвитку в студентів почуття невпевненості в собі та страху перед очікуваними негативними оціночними судженнями викладача.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогодні в аспекті міжособистісної взаємодії під час викладання в закладі вищої освіти широко використовується поняття «фасилітація» в освітньому процесі. Фасилітація (від англ. *facilitate* – «допомагати, направляти, полегшувати») – одночасно процес, група навичок і набір інструментів, що дозволяють ефективно організувати групове обговорення [1, с. 621]. На думку Тоні Манна, фасилітатор повинен дотримуватися певних принципів та вміти:

- направляти й структурувати дискусію в потрібне русло;
- відбирати дійсно вдалі рішення групи;
- брати на себе ризик, не виходити самому й не виводити учасників фасилітації із зони комфорту;
- орієнтуватися у всіх форматах бесід і зустрічей;
- поєднувати різні інструменти й техніки в процесі роботи із групою;
- швидко реагувати на зміну обставин, на труднощі учасників і, відповідно, швидко їх долати;
- протистояти стресу;
- мотивувати учасників на особистісні зміни [2].

Дотримання викладачем і студентами навчальної групи пріоритетних фасилітуючих принципів створює сприятливе середовище, налаштовує на взаємну повагу й підтримку, що допомагає результативно опанувати іноземну мову та спонукає до самовираження студентів [3]. Учені визнають вагомий роль емоційно сприятливого середовища в процесі навчання студентів різних вікових категорій і вказують на необхідність урахування як однієї з умов результативності вивчення іноземної мови.

Досліджуючи новітні педагогічні теорії, системи та технології, С. Котова, С. Смирнов, Є. Шиянов [4] зазначають, що в сучасному освітньому процесі фасилітація – це зміна ефективності діяльності студента у взаємодії з викладачем та іншими студентами групи. В. Суміна визнає, що фасилітація формує особистісний досвід суб'єктів освітнього процесу, забезпечує розвиток особистісного самостворення і самоорганізації [3].

У психологічній енциклопедії термін «фасилітація» розкривається як «підвищення продуктивності діяльності особистості, як наслідок актуалізації в свідомості даної особи образу іншої людини» [1]. Таким чином, ми бачимо, що фасилітація тісно пов'язана із групою, із взаємодією (як мовною, так і емоційною) усередині групи.

Проте спостерігається недостатня визначеність щодо специфіки фасилітування під час викладання іноземної мови в закладі вищої освіти студентам-юристам. Незважаючи на певні досягнення у вирішенні окресленого питання, низка важливих проблем залишається ще й досі не розв'язаною: не порушувалося питання про сутність фасилітації та застосування технік фасилітації під час викладання іноземної мови професійного спрямування в закладі вищої освіти; організацію емоційно сприятливого середовища, його місце та роль у процесі навчання; вплив форм і методів викладання на ефективність опанування іноземної мови.

З огляду на зазначене вище, **метою статті** є теоретичне обґрунтування можливостей і технік фасилітації як умови, направленої на результативне опанування іноземної мови професійного спрямування, вимог до фасилітатора й впливу емоційно сприятливого середовища на якість викладання та вивчення професійно спрямованої іноземної мови студентами-юристами.

Виклад основного матеріалу. Ефективність фасилітації у викладанні іноземної мови професійного спрямування та взаємодії викладача й студентів залежить від індивідуальних особливостей студентів, освітнього середовища й від рівня комунікативної та емоційної культури викладача. Емоційна комунікативність викладача виявляється у спрямованості, його готовності до спілкування та співпраці, управлінні процесом спілкування, володінні технікою спілкування (вербальною і невербальною), у здатності зрозуміти точку зору студентів і прийняти її, у витримці, такті, правильній, емоційно виразливій мові, контролі імпульсивності та емоційного стану, упевненості та самомотивації. Важливе місце займає емоційна компетентність викладача, яка включає вміння точно розпізнавати, оцінювати й виражати емоції; стимулювати позитивні емоції, керувати емоційним станом студента та студентської групи для досягнення поставлених цілей, зокрема їхнього опанування професійно спрямованої іноземної мови. С. Я. Ромашина наголошувала, що «фасилітувати» – означає полегшувати сам процес навчання, чи то він груповий, чи то індивідуальний. Так автор у своїх працях пише, що основним завданням педагога-фасилітатора є саме стимулювання студентів, інакше кажучи, розвиток у студентів «усвідомленого навчання» [5].

Фасилітація під час викладання відрізняється від звичного викладання та має дві перспективи. По-перше, це забезпечення традиційного навчання студентів, яке орієнтоване на навчальний матеріал, на чітку наукову систематику (навчання-передача змісту курсу-інформування). Викладач замислюється: як донести зміст курсу до студентів в освітньому просторі? Друга перспектива – це поглиблений зв'язок навчальної дисципліни із профільними дисциплінами та розуміння її місця в професійному становленні студентів. Тут постає питання: як викладачеві організувати викладання курсу, що орієнтоване на особу, групу та підтримку розвитку процесу навчання? Обидві перспективи є можливими, однак вони потребують ґрунтовного аналізу формування навчального результату та на його основі планування курсу. Сукупність обставин і умов, що супроводжують студентів-юристів під час навчання, повинні створювати позитивне емоційне тло, супутнє натхнення, активній навчальній діяльності та професійному становленню. Це можливо саме тоді, коли учасники навчальної групи готові не тільки вивчати навчальний матеріал, але й засвоювати та реалізовувати його, опановуючи нестандартні методи викладання.

Викладання іноземної мови в немовному закладі вищої освіти має свою специфіку: *основною метою навчання* окреслено формування знань для забезпечення професійних комунікативних компетенцій (лінгвістичної, соціолінгвістичної, прагматичної); оволодіння новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела, що пов'язані з навчанням та роботою в галузі права водночас; вироблення навички практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності: читанні, умінні говорити, аудіюванні, письмі, що вимагає постійної фасилітації з боку викладача (курсив наш. – *І. Л., М. А.*).

Як свідчить досвід роботи в закладі вищої освіти, вивчення іноземної мови засноване на діалогічному мовленні, має високі результати, особливо якщо відбувається емоційна взаємодія викладача та студента, при цьому вони рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання і не відчувається домінування одного учасника освітнього процесу над іншим, однієї думки над іншою. О. Малиновська звертає увагу, що весь процес викладання іноземної мови

професійного спрямування повинен бути повністю орієнтований на комунікативний метод навчання з метою формування, розвитку та вдосконалення рівня навичок спілкування іноземною мовою серед студентів [6].

Взаємодія викладача зі студентами відображає процеси впливу один на одного, взаємну обумовленість їхніх дій, цінностей, потреб та особливостей особистості. Діалогічна взаємодія особливо важлива як спосіб передачі досвіду, загальних та професійно орієнтованих мовленнєвих компетенцій для забезпечення ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі, що створює простір для неприпустимості розвитку хибних навичок спілкування іноземною мовою студентів. На цьому етапі важливо пам'ятати про правила фасилітації під час викладання: по-перше, бути відкритим та щирим до всіх учасників освітнього процесу; по-друге, усі учасники процесу рівні; по-третє, кожна думка важлива; по-четверте, усі учасники унікальні й можуть ефективно вирішувати завдання та засвоювати навчальний матеріал.

Емоційна фасилітація (підтримка) студентів-юристів сприяє виникненню особливого іншомовного середовища, яке приймають усі члени студентського колективу, що визначає їхню здатність розуміти себе у сфері професійних потреб спілкування іноземною мовою та суспільства загалом. З погляду фасилітатора, сам процес оволодіння іноземною мовою є складною і планомірною роботою, у якій викладач здатний не тільки грамотно надати потрібний матеріал, але й полегшити його освоєння студентами-юристами, а також дотримуватися міждисциплінарного зв'язку із профільними дисциплінами («Судові та правоохоронні органи України», «Особливості діяльності прокурора та адвоката у кримінальному розслідуванні», «Організація діяльності міграційної служби», «Безпека дорожнього руху» тощо).

Для ефективного опанування іноземної мови необхідно правильно обирати методи, форми й техніки викладання. Методологія вивчення іноземної мови професійного спрямування і оцінювання знань здобувачів вищої освіти заснована на індивідуально-диференційованому, компетентно-орієнтованому навчанні з використанням пояснювально-демонстраційного, репродуктивного, евристичного та дослідницького методів та методу проблемного викладання.

Так, власний педагогічний досвід показує, що вдалим є використання активних, пасивних та інтерактивних методів. Серед *активних методів*: пояснення лексико-граматичних особливостей іноземної мови; рольові ігри; усні та письмові вправи. До *пасивних методів* насамперед належать: самостійне читання іншомовних текстів, робота зі словниками та іноземними джерелами інформації, самостійний контроль отриманих знань. Найпоширеніші *інтерактивні методи*: створення тематичних презентацій; перегляд відеосюжетів англійською мовою з подальшим обговоренням («Expert group» / «Експертна група», «Hot summary» / «Гарячі новини»); обговорення практичних завдань іноземною мовою («Scientific debate» / «Наукові дебати», «Judicial sitting» / «Судове засідання», «Interview» / «Інтерв'ю»); ділові ігри – відтворення ситуацій іноземною мовою; колективне обговорення актуальних питань професійної сфери у формі «круглого столу» («Round Table», «Brainstorm») (курсив наш. – І. Л., М. А.).

Протягом таких занять усі студенти беруть участь, не соромляться помилитись. Спостерігається велика активність у пошуку цікавої та корисної інформації в процесі підготовки до заняття та активність у спілкуванні іноземною мовою. Для подолання мовленнєвого бар'єру доцільним є використання аудіо- та відеозаписів з іншомовним матеріалом (пісні, діалоги, фільми тощо) носіїв мови, що вивчається. Студенти під час прослуховування або перегляду навчаються вільно та емоційно будувати власний монолог чи діалог. За таких умов студенти швидше привчаються бути демократичними, сміливо спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати обґрунтовані самостійні рішення.

Власний досвід викладання іноземної мови базується на співпраці, взаємонавчанні («викладач – студент», «студент – студент»); це дозволяє акцентувати на необхідності

створювати комфортні умови навчання, завдяки яким студент відчуває свою успішність та інтелектуальну досконалість.

Процес комунікації іноземною мовою передбачає певний взаємозв'язок між індивідами й не зводиться до оперування вивченими напам'ять зворотами та «затренованими» структурами; студенти повинні мислити та планувати своє повідомлення іноземною мовою. Однак дуже часто учасники в умовах групової бесіди почуваються скутими, тому виникають вимушені паузи в комунікації, що призводить до нездатності говорити іноземною мовою. В. Ріверс справедливо вказує, що «уміння вільно вести бесіду іноземною мовою легше формується, якщо ті, хто навчається, відчувають себе вільно у взаєминах із викладачем і один з одним» [7].

Важливим та невід'ємним засобом формування комунікативних умінь та навичок на всіх освітніх рівнях є спеціальні навчальні посібники. Зауважимо, що їхня ефективність пов'язана з використанням різних методів викладання іноземної мови та вимагає від викладача дотримання базових технік фасилітації [8]. Розглянемо деякі техніки, що враховуються нами під час викладання іноземної мови професійного спрямування студентам-юристам.

1. "Пошук майбутнього" (Future Search). Технологію використовують, коли студентам-юристам пропонується необхідна загальна основа (тематичний вокабуляр, сталі лексико-граматичні конструкції та фрази) для створення повідомлення, наприклад про свою майбутню юридичну організацію.

2. "Вихід за межі" (Work Out). Ця техніка вдало використовується для розробки інноваційних способів професійної взаємодії (наприклад у системі «адвокат – клієнт», «адвокат – суддя», «прокурор – слідчий» і т. д.) з метою подолання особистісних бар'єрів у професійному спілкуванні, удосконалення бізнес-процесів і здатності досягати результатів, необхідних майбутній професійній діяльності.

3. "Мозковий штурм" (Brainstorming). Техніка доречно застосовується, коли необхідно підсумувати отриману інформацію та знайти власні нові, свіжі ідеї для вирішення імітованої проблемної професійно спрямованої ситуації.

4. "Поляризація думок" (Polarization of opinion). Метод, за якого необхідно зменшити / «вилити» негативне ставлення до теми, що буде обговорюватися далі; слід визначити песимістичний і оптимістичний прогноз розвитку ситуації.

5. "Відкритий простір" (Open Space). Техніка використовується, коли студент-юрист має відповісти на багато приватних питань, що поставлені йому одногрупниками, або знайти розв'язання проблем у межах майбутньої професійної діяльності.

Таким чином, основні техніки фасилітації та вимоги навчальної програми з курсу «Іноземна мова професійного спрямування» спонукали нас до укладання навчального посібника з англійської мови професійного спрямування для закладу вищої освіти за напрямом підготовки профільної орієнтації «Правоохоронна діяльність» та «Право».

Посібник «Англійська мова професійного спрямування» складається із 13 тематичних розділів, що відповідають темам робочої програми. Кожен розділ ідентичний за структурою та включає декілька завдань, що містять множинний вибір, пошук відповідностей, переклад, розподіл, словотворення, питання в малих групах, обговорення проблеми на запропоновану тематику, підготовку власного усного повідомлення з теми та інші вправи. Усі завдання та вправи націлені на засвоєння та перевірку лексичного матеріалу, удосконалення навичок розмови, читання і письма іноземною мовою; розвиток когнітивних та дослідницьких умінь; формування інформаційної культури; поширення прогресивного світогляду й виховання толерантності й поваги до духовних цінностей різних країн та народів. Навчальний посібник містить граматичні вправи, призначені на відпрацювання нормативної граматики іноземної мови, яка охоплює основні правила морфології та синтаксису й дозволяє правильно розуміти іншомовний текст; загальнонавчальну та професійно орієнтовану лексику. У навчальному посібнику ми врахували й особливості мовленнєвого етикету та практики ділового спілкування, лексико-граматичні й стилістичні особливості різних категорій юридичної документації. Виконання запропонованих вправ та завдань вимагає від студентів та слухачів інтегрованого застосування знань, отриманих протягом вивчення профільних дисциплін, і дозволяє перевірити їхні вміння орієнтуватися в практичних та теоретичних аспектах дисципліни. Додаткові тексти та завдання для самостійного опрацювання спрямовані на

вдосконалення комунікативних функцій професійно спрямованого спілкування, підвищення рівня навчальної автономії, самоосвіти.

Навчальне видання укладено з метою полегшити, розширити, поглибити й закріпити знання та навички з англійської мови, зокрема з фахової лексики з опорою на правничі тексти; читати та перекладати оригінальну літературу за спеціальністю з метою отримання потрібної інформації; брати участь в усному спілкуванні іноземною мовою в професійній сфері; підготувати письмове або усне повідомлення на професійно орієнтовану тему (виступ, анотація, резюме тощо). Навчальний посібник активно використовується для викладання іноземної мови в закладі вищої освіти.

Висновки. Підсумовуючи, визнаємо, що викладання іноземної мови студентам-юристам – процес складний і має свою специфіку. Для досягнення високих результатів у навчанні необхідним є дотримання принципів фасилітації та урахування особливостей організації емоційно сприятливого середовища під час вивчення іноземної мови. Викладач мусить правильно обирати ефективні форми та методи проведення заняття, використовувати профільні навчальні посібники, адаптовані для студентів-юристів, а також слідкувати за власним емоційним станом та керувати настроєм студентів під час заняття, що є основою успішної фасилітації у викладанні та однією з умов ефективного опанування іноземної мови.

Перспективи подальших розвідок убачаємо у вивченні та використанні більше технік фасилітації та інтерактивних методів викладання іноземної мови професійного спрямування, що будуть відповідати запиту та потребам професійної іншомовної комунікації юристів.

Список використаних джерел

1. Степанов С. С. Популярная психологическая энциклопедия. Москва : Эксмо. 2005. 672 с.
2. Mann T. «Facilitation – a Manual of Models, Tools and Techniques for effective group working», Resource Productions, 2007.
3. Сумина В. Е. Развитие умений фасилитации общения у студентов в процессе овладения иноязычной речью : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. пед. наук : 13.00.08 – «Теория и методика профессионального образования». Ростов-на-Дону, 2006. 19 с.
4. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. Київ : Либідь, 1998. 560 с.
5. Ромашина С. Я. Обоснование уровневого подхода к формированию самостоятельной продуктивной деятельности обучающихся. Москва, Экон-Информ, 2009. С. 254–259.
6. Малиновська О. Л. Шляхи підвищення ефективності процесу вивчення іноземних мов студентами немовних вищих навчальних закладів. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.11. С. 376–381.
7. Риверс В. Психолог и преподаватель иностранного языка. *Методика преподавания иностранного языка за рубежом*. Москва, 1967. С. 215–220.
8. Принципы и правила фасилитации. URL : <https://donskih.ru/2017/06/metod-fasilitatsii/5> (дата звернення: 20.04.2020).
9. Тетиор С. Н. Об адаптации первокурсников к условиям обучения иностранному языку в высшей школе. *Вопросы преемственности курсов иностранного языка средней и высшей школы*. Вып. 2. Свердловск, 1976. С. 90–100.
10. Cooley, F. E. (1994). Facilitating conflict-laden issues: An important Extension faculty role. *Journal of Extension*, 32 (1), Article 1FEA10. Available at : <http://www.joe.org/joe/1994june/a10.php> (дата звернення: 05.05.2020).
11. Corp, M. K., & Darnell, T. (2002). Conflict-laden issues: A learning opportunity. *Journal of Extension*, 40 (1), Article 1RIB1. Available at : <http://www.joe.org/joe/2002february/rb1.php> (дата звернення: 27.04.2020).
12. Wise, D., & Ezell, P. (2003). Characteristics of effective training: Developing a model to motivate action. *Journal of Extension*, 41 (2), Article 2FEA5. Available at : <http://www.joe.org/joe/2003april/a5.php> (дата звернення: 09.05.2020).

References

1. Stepanov, S. S. (2005). Populyarnaya psihologicheskaya enciklopediya [Popular psychological encyclopedia]. Moskva : Eksmo. 672 s. [in Russian].
2. Mann, T. (2007). Facilitation – a Manual of Models, Tools and Techniques for effective group working, Resource Productions.
3. Sumina, V. E. (2006). Razvitie umenij fasilitacii obshcheniya u studentov v processe ovladeniya inoyazychnoj rech'yu : avtoref. diss. na soiskanie nauch. stepeni kand. ped. nauk : 13.00.08 – «Teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya» [Development of communication facilitation skills in students in the process of mastering a foreign language]. Rostov-na-Donu. 19 s. [in Russian].
4. Aleksiuk, A. M. (1998). Pedahohika vyshchoi osvity Ukrainy. Istoriia. Teoriia [Pedagogy of higher education in Ukraine. History. Theory]. Kyiv : Lybid. 560 s. [in Ukrainian].
5. Romashyna, S. YA. (2009). Obosnovanie urovneвого podhoda k formirovaniyu samostoyatel'noj produktivnoj deyatel'nosti obuchayushchihsya [Substantiation of the level approach to formation of independent productive activity of students.]. Moskva, Ekon-Inform. S. 254–259 [in Russian].
6. Malynovska, O. L. (2012). Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti protsesu vyvchennia inozemnykh mov studentamy nemovnykh vyshchychkh navchalnykh zakladiv. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy* [Ways to increase the efficiency of the process of learning foreign languages by students of non-language higher education institutions. Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]. Vyp. 22.11. S. 376–381 [in Ukrainian].
7. Rivers, V. (1967). Psiholog i prepodavatel' inostrannogo yazyka. *Metodika prepodavaniya inostrannogo yazyka za rubezhom* [Psychologist and foreign language teacher. Methods of teaching a foreign language abroad]. Moskva. S. 215 [in Russian].
8. Principy i pravila fasilitacii [Principles and rules of facilitation]. URL : <https://donskih.ru/2017/06/metod-fasilitatsii/5> [in Russian].
9. Tetior, S. N. (1976). Ob adaptacii pervokursnikov k usloviyam obucheniya inostrannomu yazyku v vysshej shkole. *Voprosy preemstvennosti kursov inostrannogo yazyka srednej j vysshej shkoly* [About adaptation of freshmen to conditions of training of a foreign language in high school. Continuity Issues of Secondary and High School Foreign Language Courses]. Vyp. 2. Sverdlovsk. S. 90–100 [in Russian].
10. Cooley, F. E. (1994). Facilitating conflict-laden issues: An important Extension faculty role. *Journal of Extension*, 32 (1), Article 1FEA10. Available at : <http://www.joe.org/joe/1994june/a10.php>.
11. Corp, M. K., & Darnell, T. (2002). Conflict-laden issues: A learning opportunity. *Journal of Extension*, 40 (1), Article 1RIB1. Available at : <http://www.joe.org/joe/2002february/rb1.php>.
12. Wise, D., & Ezell, P. (2003). Characteristics of effective training: Developing a model to motivate action. *Journal of Extension*, 41 (2), Article 2FEA5. Available at : <http://www.joe.org/joe/2003april/a5.php>.

Lopatynska Iryna,
PhD in Pedagogics
(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4957-9845>

Andriyashevska Maryna,
PhD in Law
(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Kryvyi Rih)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6990-0099>

FACILITATION AS ONE OF THE CONDITIONS OF EFFICIENCY IN MASTERING THE FOREIGN LANGUAGE

The article substantiates the importance of facilitation as a condition for the efficiency of foreign language teaching in higher education institutions. Priority facilitating principles that adjust to an emotionally favorable environment and help students to effectively master a foreign language for professional purposes are considered. The author of the article emphasizes that the effectiveness of facilitation in teaching a foreign language depends on the individual characteristics of students, educational environment and the level of communicative and emotional culture of the teacher. The facilitator of the course, academic discipline plays an important role in encouraging students of the study group to become thoughtful inquirers of educational material, autonomous thinkers and constructive figures of the educational process. At the initial stage of teaching, it is especially important for the teacher to provide positive motivation and interest in learning a foreign language, as well as to form the ability and readiness for foreign language learning in the later stages of learning the course, determines their

ability to understand themselves in relation to the professional needs of communication in a foreign language and society as a whole. It is noted that for effective knowledge of a foreign language it is necessary to choose the appropriate methods, forms and techniques of teaching and to correlate with the basic techniques of facilitation. The author took into account the principles of facilitation in the preparation of the textbook "English for Professional Purposes" in the direction of training of the specialization "Law Enforcement" and "Law". The textbook is designed to facilitate, expand, deepen and consolidate knowledge and skills of English in professional vocabulary based on legal texts; the manual is actively used to teach a foreign language in higher education.

Key words: *facilitation; facilitator; emotionally favorable environment; emotional interaction; foreign language for specific purpose.*

Надійшла до редколегії 18.05.2020